

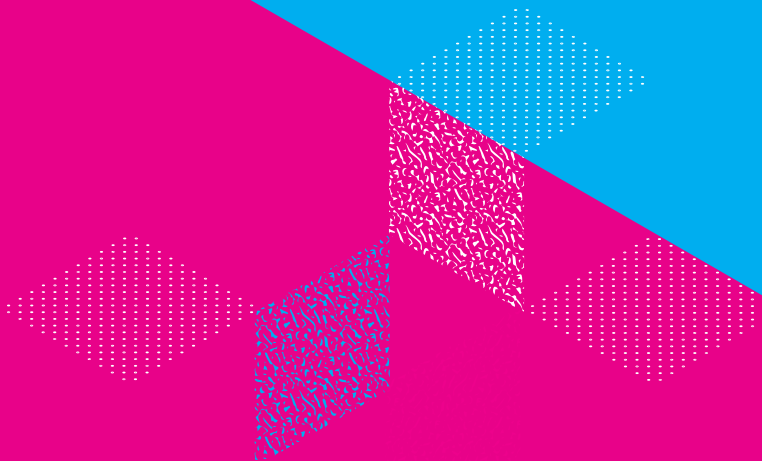
BEROEPS
BEELD

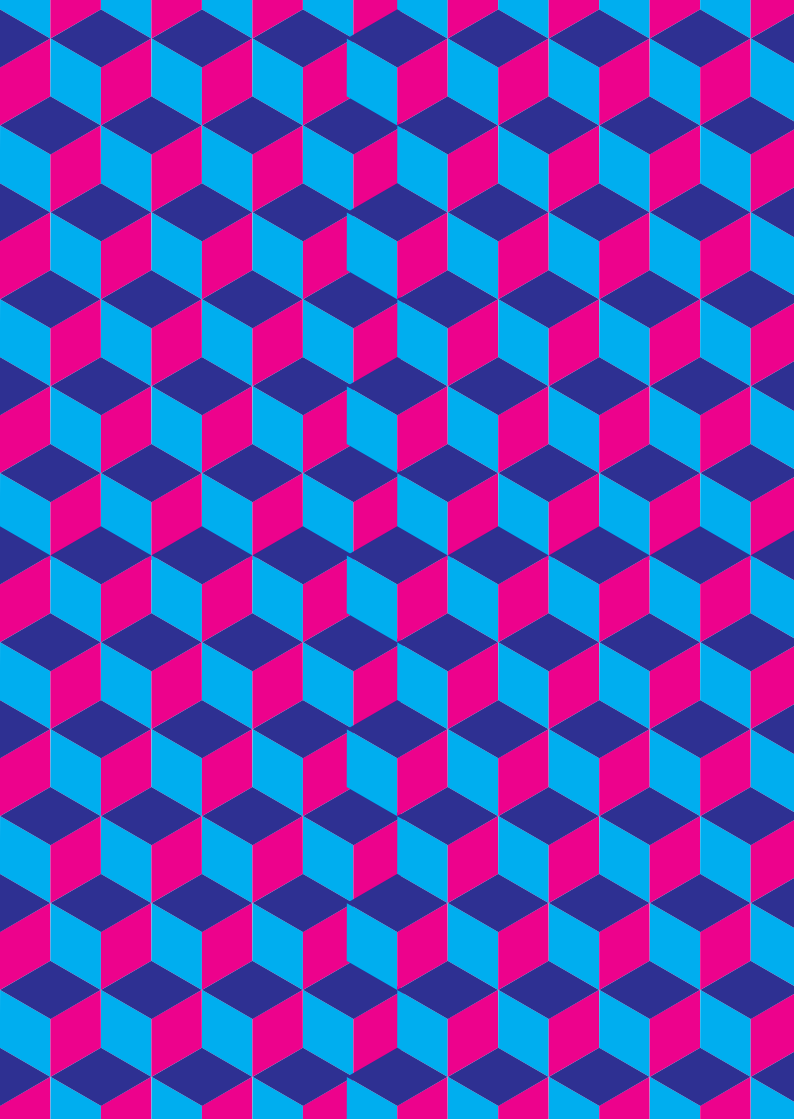
LERAAR

Beroepsbeeld

Leraar

po, vo, (v)so, mbo

Het Beroepsbeeld Leraar is gebaseerd op ervaringen, kennis en verhalen van leraren en geeft inzicht in de veelzijdigheid, waarde en diepgang van het leraarschap. Je kunt dit document gebruiken als gids en inspiratiebron. Het geeft een beeld van het beroep voor iedereen die het beroep overweegt. Voor lerarenopleidingen en beleidsmakers geeft het belangrijke kaders en voor leraren geeft het inzicht en inspiratie voor de eigen ontwikkeling in het beroep.

In dit beroepsbeeld staan de termen 'leraar' en 'leerling' voor alle leraren in het po, (v)so, vo, en docenten in het mbo en degenen (leerlingen of studenten) aan wie zij lesgeven.

01

De leraar draagt kennis en vaardigheden over aan leerlingen

Leraren dragen vakinhoudelijke kennis of beroepskennis en vaardigheden over aan hun leerlingen. Zij doen dit door verschillende didactische werkvormen in te zetten en betrokkenheid en nieuwsgierigheid bij leerlingen aan te moedigen.

De leraar luistert naar leerlingen en beoordeelt wat er nodig is om zich te laten ontwikkelen. Samen met het team beoordeelt de leraar welke didactische werkvormen en inhoud geschikt zijn voor leerlingen en maakt keuzes over de invulling van lessen. Dit vereist een grondige voorbereiding van de les, een doelgerichte aanpak en een kritische evaluatie van de les.

De leraar is een expert in het omgaan met leerlingen

Leraren begeleiden en ondersteunen leerlingen bij hun ontwikkeling. Ze bereiden leerlingen voor op een vervolgopleiding of een beroep en leren hen om zelfstandig te functioneren in de samenleving. Groei bij leerlingen is een grote drijfveer van de leraar.

Leraren weten hoe leerlingen zich ontwikkelen en wat er nodig is om hun leervermogen te vergroten, zowel individueel als in groepsverband. Leraren dragen uit dat iedereen uniek en gelijkwaardig is en dat fouten maken mag. Zij leren leerlingen hoe ze op een respectvolle en verdraagzame manier met elkaar kunnen omgaan. Leraren hebben oog voor het welzijn van leerlingen en nemen verantwoordelijkheid voor hun persoonlijke ontwikkeling.

”

De mooiste momenten als leerkracht beleef ik wanneer ik kan samenwerken met de leerlingen. Wanneer ze geboeid luisteren naar de verhalen voor een project over oorlog en vrede. Wanneer een leerling heel hard nadenkt over sommen en stapje voor stapje dichtert bij het antwoord komt. Wanneer ik gesprekken met leerlingen in groep 8 voer over hoe het op de middelbare school gaat zijn. Als leerkracht kunnen we dagelijks het verschil maken, al is het maar voor één persoon.

po-leraar

”

H5 Filosofie was al het hele jaar geen groep. Het was niet veilig. Normaal gesproken ben ik best goed in het creëren van een veilige groep, maar hier lukte het niet. Het was dus lastig om een klassengesprek te voeren, omdat mensen niet durfden te zeggen wat ze wilden. Ik ben het hele jaar consequent het blokkur begonnen met het lezen van een gedicht. De twee jongens die de les steeds verstoorden, zaten inmiddels standaard vooraan. En toen gebeurde het opeens, in een van de laatste lessen. Iedereen deed mee. We waren in gesprek. Heerlijk.

vo-leraar

03

De leraar zorgt voor een veilige en stimulerende plek om te leren

Leraren zorgen door goed klassenmanagement dat een klas een veilige, rustige en stimulerende plek is om te leren. Leerlingen voelen zich gezien, gehoord en begrepen en kunnen zich ontwikkelen.

Een veilige leeromgeving is te herkennen aan heldere regels en een goed georganiseerde structuur. Er zijn duidelijke afspraken over hoe leerlingen met elkaar en het onderwijzend personeel omgaan en over hoe leerlingen zich gedragen in de schoolomgeving.

Leraren zorgen ervoor dat afspraken worden nageleefd door consequent op te treden tegen ongewenst gedrag en goed gedrag te belonen. Ze maken het leerproces en de leerdoelen helder voor leerlingen. Leraren handelen consistent, waardoor leerlingen weten waar zij aan toe zijn en zich eerlijk en gelijkwaardig behandeld voelen.

04

De leraar heeft de vaardigheid om diverse rollen te vervullen

Naast pedagogische, didactische en vakinhoudelijke kennis en vaardigheden, hebben leraren ook de capaciteit om verschillende rollen op zich te nemen, zoals die van coach, mentor of onderzoeker. Hoewel taken en rollen vaak apart worden genoemd en beschreven, lopen die in de praktijk door elkaar heen.

De leraar handelt hierin proactief en autonoom, en neemt verantwoordelijkheid voor de groep en voor individuele leerlingen. Leraren kunnen prioriteiten stellen en samenwerken om taken te delen, zodat zij de verschillende rollen die bij het beroep horen goed kunnen vervullen.

”

Als docent ben je naast leerkracht vaak ook deels opvoeder en coach. Belangrijk hierin is om met veel humor, motiverende en inspirerende lessen, een veilig leerklimaat en positieve ervaringen goed onderwijs neer te zetten.

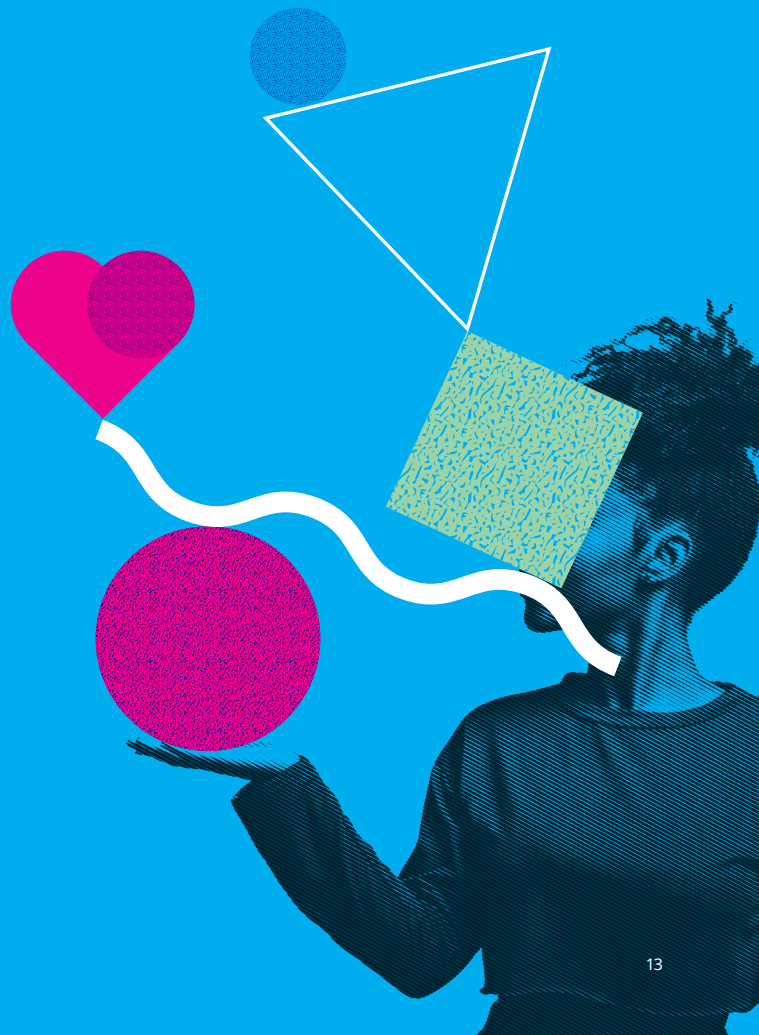
so-leraar

De leraar is deskundig, empathisch, creatief en flexibel

Leraren begrijpen in welke sociaal-emotionele ontwikkelingsfase hun leerlingen zich bevinden.

Zij zetten deze deskundigheid in om de motivatie en het eigenaarschap van leerlingen aan te wakkeren. Ze bouwen aan een vertrouwensband door te luisteren, zich begripvol en eerlijk op te stellen, en door benaderbaar en zichtbaar te zijn. Leraren vervullen een voorbeeldfunctie en zijn zich ervan bewust dat hun eigen gedrag en acties invloed hebben op leerlingen.

Leraren zijn creatief en passen zich flexibel aan in steeds veranderende situaties en omstandigheden in het onderwijs. Zij maken bewust keuzes over wanneer ze lesplannen aanpassen om ruimte te maken voor andere zaken die aandacht vragen in de klas of groep. Organisatorische en planningsvaardigheden zijn belangrijk, net als vertrouwen in de eigen stijl, visie en aanpak van het lesgeven.

De leraar handelt ethisch en verantwoordelijk

Ethisch bewustzijn staat centraal in het werk van de leraar. Leraren begrijpen hun professionele rol en kunnen deze scheiden van hun persoonlijke overtuigingen, normen en waarden. In hun professionele rol streven leraren ernaar om zonder waardeoordeel te luisteren naar leerlingen, hun gedrag te beschouwen en te analyseren, en daar adequaat op te reageren.

Leraren staan regelmatig voor ethische dilemma's waarbij ze zelfstandig of met een team afwegingen of keuzes maken. Daarbij zijn leraren zich bewust van hun verantwoordelijkheid voor het welzijn van hun leerlingen. Door verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van het onderwijs, dragen leraren actief bij aan het vertrouwen van de samenleving in het onderwijs en aan de vorming van toekomstige generaties.

De leraar is een professional in een team

Het professioneel handelen van de leraar is afgestemd op de regels en afspraken binnen de schoolorganisatie waar de leraar werkt. Naast zelfstandig werken met groepen leerlingen, is samenwerken met collega's een belangrijk aspect van het beroep. De leraar werkt met collega's, de schoolleiding en het bestuur van de school aan het verbeteren van lessen en de onderwijskwaliteit, het vormgeven van de visie en het opstellen van schoolplannen.

Mijn docentschap kwam tot bloei toen ik samen met een klein team een nieuwe mbo-opleiding mocht bedenken en uitvoeren. Ik kreeg zó ontzettend veel energie van de leuke reacties van studenten, hun ouders en hun oud-docenten. Die opleiding bleek een gat in de mbo-markt!

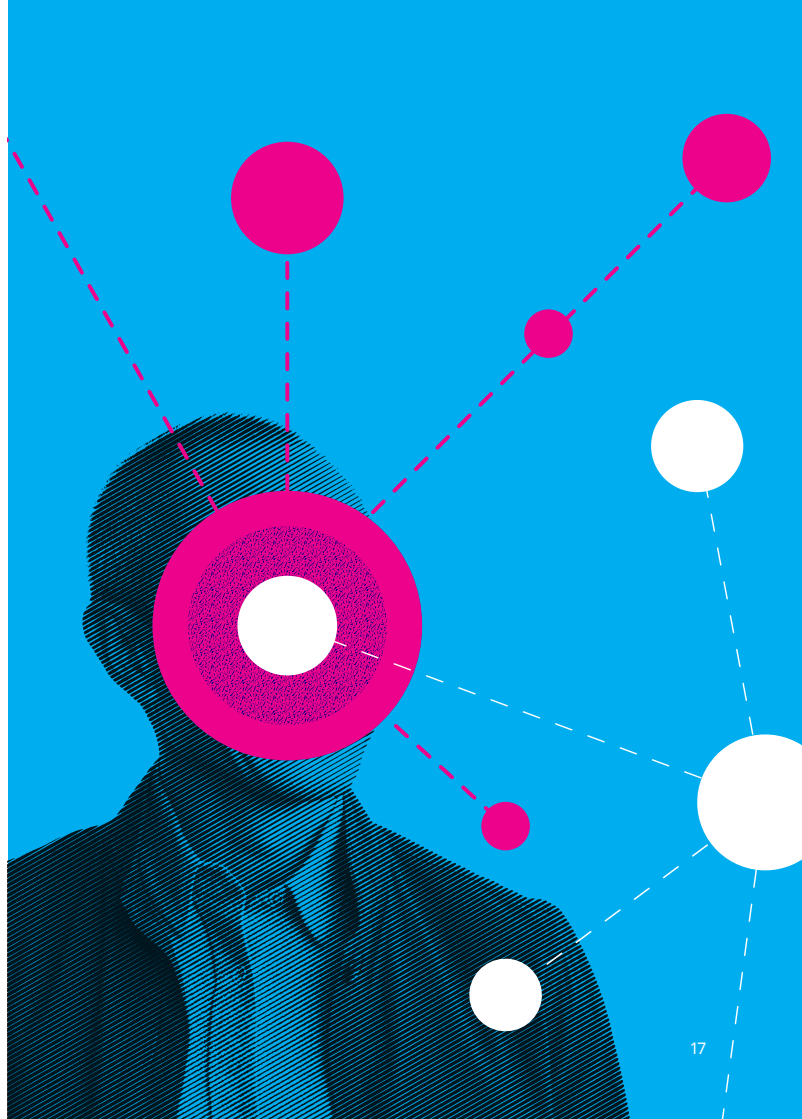
mbo-docent

De leraar is onderdeel van verschillende netwerken

De leraar is vaak een aanspreekpunt voor leerlingen voor uiteenlopende uitdagingen in hun leven. Daarmee heeft de leraar naast een onderwijskundige functie, ook een signalerende zorgfunctie. De leraar is onderdeel van een netwerk rondom de leerling, weet de weg naar passende begeleiding en is op de hoogte van de zorgstructuren binnen en buiten de school. Ook werken leraren samen met maatschappelijke partners en/of het bedrijfsleven om het onderwijs te versterken.

Als beroepsgroep vervullen leraren een belangrijke maatschappelijke functie. Ze leren toekomstige generaties belangrijke kennis en vaardigheden, bereiden hen voor op hun toekomstige beroep of vervolgopleiding en op hun bijdrage aan en rol in de samenleving.

De beginnende leraar is startbekwaam

Aan het begin van hun loopbaan richten startbekwame leraren zich voornamelijk op klassenmanagement, kennisoverdracht, pedagogiek en het ondersteunen en coachen van leerlingen bij het leren. Deze taken vormen de hoeksteen van de professionele praktijk voor beginnende leraren. Hun expertise groeit door een proces van doen, reflecteren en bijsturen.

In deze fase van hun loopbaan maken leraren kennis met de onderwijswereld, de cultuur en de specifieke schoolomgeving. Ze krijgen daarbij hulp van ervaren collega's.

De ervaren leraar is vakbekwaam

Ervaren leraren hebben de basisprincipes van het lesgeven in de vingers. Ze hebben meer ruimte om zich te specialiseren en hun didactische werkvormen te verfijnen. Ervaren leraren geven meer prioriteit aan pedagogische ontwikkeling, curriculumontwikkeling, klassenmanagement en maatwerk voor verschillende typen leerlingen.

Daarnaast is vakinhoudelijke ontwikkeling belangrijk voor ervaren leraren. Ook zetten ze zich in voor een ondersteunende en samenwerkende leeromgeving waarin zowel leerlingen als collega's zich kunnen ontwikkelen. Ze pakken rollen op als mentor en als begeleider van beginnende collega's.

11

De zeer ervaren leraar is een expert

Zeer ervaren leraren delen hun expertise met collega's en ondersteunen de ontwikkeling van beginnende leraren. Ze zijn spilfiguren voor het lerend vermogen van de school. Deze begeleidersrol breidt zich uit naar coaching, gestructureerde groepsreflectie om persoonlijke en professionele groei te bevorderen (intervisie), uitwisseling van advies over specifieke uitdagingen (collegiale consultatie), lesobservatie en het leiden van vakgroepen.

Zeer ervaren leraren zetten hun kennis en expertise in voor de ontwikkeling en aanpassing van didactische werkvormen, zodat deze aansluiten op veranderende onderwijsdoelen, behoeften van leerlingen en de samenleving als geheel. Daarnaast dragen ze bij aan vernieuwing van onderwijsstrategieën en verdiepen ze hun vakinhoudelijke kennis.

Colofon

© AOb, CNV Onderwijs, FvOv,
BVMBO, Platform VVO.

Auteurs:

Leraren en docenten,
onder begeleiding van Kennisland

Vormgeving:

maan identity. design. content.

Redactie:

Kennisland

Opdrachtgevers

AOb

cnv Onderwijs

FvOv
Federatie van
Onderwijsvakorganisaties

**BEROEPSVERENIGING
OPLEIDERS
MBO**

Platform VVO
Vakhoudende Verenigingen Vortgeest Onderwijs

Mogelijk gemaakt door

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Onder begeleiding van

Kennisland

